Ազգ
Azg
armenian daily
7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1996, ՇԱԲԱԹ # 233 (1239)

Արաբական միացյալ 100000-անոց բանակ ստեղծելու ծրագիրը հետաձգվեց

6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՏ-DPA. Ինչպես հայտարարել է Օմանի արտգործնախարար Յուսուֆ Բին Ալավին, Պարսից ծոցի արաբական 6 պետությունները հետաձգել են միացյալ 100.000-անոց բանակ ստեղծելու ծրագիրը, համենայն դեպս, առաջիկա ամիսներին վարդ (?)... Լրագրողի խոսքով, Ճերկայումս Իրանի եւ Իրաքի կողմից անմիջական վտանգ չի սպառնում։ 1984 թ. ստեղծված ստրատեգիական կարեւոր նշանակություն այս դաշինքի մեջ (?) առավելապես Ս. Արաբիայի հյուսիս-արեւելյան Հաֆր Ալ Բաթին շրջանում տեղաբաշխված իր 10.000-անոց բանակն ընդլայնել մինչեւ 100.000-ի։ Պետությունները պետք է ստեղծեին հետեւակ, զրահատեխնիկա ծով բերելու (?) սարածաշրջանում զինված բախումների դեպքում դաշնակիցներին աջակցելու նպատակով։

Դուման ողջունեց Բելառուսի հանրաքվեի արդյունքը

6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, VOA. Ռուսաստանի օրենսդիրները ողջունեցին Բելառուսի սահմանադրությունում վիճահարույց ուղղումներն՝ ասելով, որ դա կհանգեցնի ավելի սերտ երկկողմանի կապերի։ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը հաղորդեց, որ Ռուսաստանի Պետդուման հույս հայտնեց, թե Բելառուսի պետական նոր կառուցվածքները կաջակցեն հօգուտ Ռուսաստանի հետ ավելի սերտ ինտեգրացման։ Կոմունիստների կողմից վերահսկվող Դումայի արձագանքը խիստ տարբերվում է Բելառուսի հանրաքվեի արեւմտյան դիտորդների կարծիքից։

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

ԼՂՀ ԱԳՆ-ն տարակուսած եւ կասկած է հայտնում

Երեկ, ԼՂՀ արտաքին գործոց նախարարությունը հանդես է եկել մի հայտարարությամբ, որում նշվում է, թե ԼՂՀ ԱԳՆ-ն տարակուսանքով է ընդունել Լիսաբոնի գագաթաժողովում ԵԱՀԿ գործող նախագահի հայտարարությունը հասկացես Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման սկզբունքների առթիվ, որոնք հիմնված են Մինսկի կոնֆերանսի համանախագահների առաջարկությունների վրա։ Այնուհետեւ նշվում է, որ հայտարարությունը, որն իր բովանդակությամբ ամբողջովին ռեանահարում է խնդրի միջազգային-իրավաքանական եւ պատմական առումները, հակասում է Մինսկի գործընթացի ոգուն եւ տառին եւ անընդունելի է նման մասշտաբի համաժողովների համար, «մեր կողմից գնահատվում է որպես իրավունքի, արդարության եւ ողջամտության պարտություն Ադրբեջանի դասապարտման լարժանացած կոպիտ շանտաժի առջեւ, որը շահարկում է որոշ երկրների նավթային եւ այլ շահերը»։

Ջանքերը, որոնք ուղղված են ԼՂՀ ժողովրդին հանձնագործ պետության կազմում պահելուն, որը շատ տասնամյակների ընթացքում կանխամտածված եւ մեթոդաբար ոչնչացրել է այդ ժողովրդին, մենք գնահատում ենք որպես մեզ արդեն հայտնի խաղաղականության շարունակություն։ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ժողովուրդը հետեւողականորեն եւ համառորեն իրականացնում է ինքնորոշման իր իրավունքը եւ չի ընդունում ինչ-որ ավտոմանակարգման ինքնակամ հաստատման ցանկացած փորձ։ ԼՂՀ ԱԳՆ-ը, հաստատելով հրադադարը պահպանելու ԼՂՀ վճռականությունը, ինչպես նաեւ բոլոր վեճերը խաղաղ միջոցներով լուծելու պատրաստակամությունը, լուրջ կասկածներ է արտահայտում բանակցային ընթացքում իր մասնակցության նպատակահարմարության առթիվ, ընթացք, որում միջնորդների առաջարկները հիմնված են միջազգային իրավունքին խտրական մոտեցումների վրա եւ արտահայտում են հակամարտող երեք կողմերից միայն մեկի դիրքորոշումը։

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 7

Հայաստանը կարո՞ղ է դիմակայել նոր ուժեղ երկրաշարժի

ԱՐԾՎԻ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Ութ տարի առաջ 1988-ի դեկտեմբերի 7-ին, երկիրը ցնցվեց ոչ միայն ստորակի Սպիտակի երկրաշարժի փաստից, այլ նաեւ միջնադարյան ճանապարհ առաջացող զոհերի թվից։ Ու թեեւ արձանագրված էներգիայի գործակիցը լոս Անջելեսի մասշտաբի կազմում էր 7,0 մագնիտուդա, ինչն ինքնին բավական ուժեղ ցնցման վկայություն է, այնուամենայնիվ, նույնպիսի ուժգնության հայտնի էլ ավելի ուժեղ երկրաշարժեր նման սարսափելի չեն՞ հանգեցրել մարդկային կորուստներին։ Ակադեմիկոսները տարածվել մինչեւ անգամ երեւույթի արհեստածին լինելու մասին եւ, նման գիտական հիմնավորում չունենալով «ծանրակշիռներ» դառնալով «ժողովրդի խոսք», արմատներ գցեցին բնակչության որոշ հատվածի մտքերում։ Մասնագետները լրենց հերթին սկսեցին մեկնաբանել կատարվածը տանջալի հագարների հանձնավոր զոհերի թիվը բացատրելով թե անորակ կառույցների առկայությամբ, թե շենքերի հիմքի (գրունտի) առանձնահատկությամբ, եւ թե այլ գործոններով։ Մինչդեռ պարզաբանվում էր համայիր մոտեցում խնդրի նկատմամբ, եւ փաստն այն էր, որ Հայաստանում գոյություն չունեին սեյսմիկ պաշտպանության ծառայություն, փրկարար ջոկատներ, վարժեցված շներ, համապատասխան տարրական կրթվածություն եւ այլն։ Ի դեպ, «մասնագետների» մասին։ Նրանց համկարծիք ենք, Հայաստանի տարածում սեյսմիկ վտանգը արհեստականորեն իջեցված էր 7-8 բալի 12 բալանոց ինտենսիվությունից երեւ Հայաստանի համար կենսական կարեւորություն ունեցող հիմնահարցի մասնաքննակը, համապատասխանող այն ԽՍՀՄ մասշտաբներով երկրորդական խնդիրների, մյուս կողմից ճանապարհ բացեց ԽՍՀՄ Պետշինի կողմից դեկավարվող արագ եւ էժան շինարարության համար։ Հետեւանքն եղավ այն, որ մեր հանրապետությունը ապրեց ոչ միայն 1988-ի ողբերգությունը, այլ նաեւ դարձավ բարձր սեյսմիկ վտանգի գոտի, ճանի որ 8-10 բալանոց սեյսմիկ վտանգի տարածքը այսօր կառուցապատված է շենքերով, որոնք նախատեսված են 7-8 բալանոց սեյսմիկ ազդեցության համար։

Միանգամից նշենք, որ Մարդկությունը իր քաղաքակիրթ զարգացման 5 հազար տարիների ընթացքում շատ քիչ գիտելիքներ է ստացել երկրագնդի ներքին կառուցվածքի վերաբերյալ, եւ այդ գիտելիքները կրում են զերազանցապես տեսական բնույթ։ Երկրի միջուկը գտնվում է 6371 կմ խորության մեջ, իսկ մարդը կարողացել է մինչեւ օրս թափանցել ընդամենը 12 կմ 625 մ-ի խորքը։ Այդպիսի խորության է Կոլա թերակղզու գերխոր հորատանցքերից մեկը, որը բնիկ Հորատումը սատկառվրա է արել նախկին գիտնականների «անվիճելի խելքությունը»։ Բայց եւ այնպես, Հայաստանն իր էության այն երկիրն է, որը խաղաղ վայել կարող պատրաստ չէ դիմակայելու ուժեղ երկրաշարժին։

Տես 1 էջ 2

ԱՊՐՏԱԿ ՏՈՒՆ

Քլինթոնը նշանակեց իր գլխավոր պաշտոնյաներին

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, WSJ, ՓԱՍՏ. Ծայրագույն Արեւելք կատարած այցերից, Գոհաբանության օրվա արձակուրդներից եւ լարինգիտի բորբոքման հարցերից հետո նախագահ Քլինթոնը երեկ գիշեր նշանակեց վերընտրությունից հետո ազգային անվտանգության գծով իր գլխավոր պաշտոնյաներին՝ պետքարտուղարություն, պաշտպանություն, Կենտրոնական հետախուզական վարչություն (CIA), անվտանգության գծով գլխավոր խորհրդական։

Պետքարտուղարի պաշտոնում նշանակվեց, ինչպես եւ սպասվում էր, ՄԱԿ-ում Մ. Նահանգների դեսպան Մադլեն Օլբրայթը, որ փոխարինելու է Ուորեն Քրիստոֆերին, որ վաղուց հայտնել էր, հակառակ Քլինթոնի տենդումներին՝ հրաժարվելու իր մտադրության մասին։ Օլբրայթն առաջին կինն է Մ. Նահանգների պատմության մեջ, որ զբաղեցնում է այդ պաշտոնը։ Պաշտպանության քարտուղարի պաշտոնը վստահվել է բուշակի անցած սենատոր Ուիլյամ Քոհենին, որ փոխարինելով Վիլյամ Փերիին, փաստորեն առաջին հանրապետականն է Քլինթոնի միակուսակցական դահլիճում։ CIA-ի պետի պաշտոնը նախագահը վստահեց միայն ազգային անվտանգության գծով իր գլխավոր խորհրդական Անթոնի Լեյկին, վերջինիս պաշտոնը հանձնելով նրա տեղակալ Սամուել Բերգերին։

Կառիերա Հիլում առաջին նշանները ցույց են տալիս, որ նոր նշանակվածներից որեւէ մեկը Կոնգրեսում հաստատվելիս չի հանդիպի դժվարության։ Օլբրայթի նշանակումը գոհացնելու է կին ընտրողներին, որոնք այնքան քերծ պաշտպանեցին Քլինթոնին, Քոհենի նշանակումը նախընտրական շրջանում տրված խոստման կատարումն է, իսկ Անթոնի Լեյքը համարվում է իր գործին տիրապետող անձնավորություն։ Քոհենի նշանակումը ցույց է տալիս նաեւ, որ Քլինթոնը հեստամուտ է Պենտագոնի բյուջեի կրճատումը նաեւ հանրապետական կոնգրեսականների միջոցով ապահովելու։

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Վարդան Օսկանյան. «Հայաստանի համար անընդունելի է որեւէ պարտադրանք»

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Լիսաբոնյան գագաթաժողովից հետո, Հայաստանի պաշտոնական եւ ոչ պաշտոնական շրջանակները տարբերակում են մեկնաբանել ղարաբաղյան խնդրի շուրջ ծավալված «վեճերի պատերազմը», վերլուծություններ ու եզրահանգումներ են կատարում, սակայն առայժմ բանակցային ընթացքի վերաբերյալ կանխատեսումներում դեռեւս զգացվում է որոշակի զգուշություն։ Հայաստանի արտգործնախարարի տեղակալ Վարդան Օսկանյանը, որ անձամբ մասնակցություն է ունեցել բանակցությունների ողջ ընթացքին, երեկ լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ հայտարարեց, որ առայժմ դժվար է ասել, թե ինչպիսի հետեւանք կարող է ունենալ Լիսաբոնյան գագաթաժողովը դրական, թե բացասական։ Նրա կարծիքով, առայժմ պարզ չէ, թե Ադրբեջանը կամ ԵԱՀԿ անդամ մյուս պետությունները ինչպիսի հետեւություններ կանեն, կամ ինչպիսի դիրքորոշում կորդեքեն։ Դրանից հետո միայն ավելի հստակ կլինեն, թե հաջորդ մի քանի ամիսների ընթացքում ինչպիսի զարգացումներ կլինեն։

Վարդան Օսկանյանը կարեւորեց նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի դիրքորոշումը եւ թե ինչ գնահատական կտան։

Փոխարտգործնախարարը նշեց նաեւ, որ ճնշումները միշտ էլ եղել են, եւ այդ գիծը դեռեւս կշարունակվի, բայց Հայաստանի համար անընդունելի է որեւէ պարտադրանք։ Լիսաբոնի գագաթաժողովը կարեւորվեց նաեւ այն առումով, որ Հայաստանը մի անգամ եւս նշեց այն հստակ սահմանագծերը, որոնցից այն կողմ որեւէ զիջում չի լինի։ «Մենք շարունակելու ենք մեր հին նախորդմները», ասաց Վարդան Օսկանյանը, միաժամանակ նշելով, որ Լիսաբոնը անցած մի քանի տարիների բանակցային ընթացքում առաջացած կուտակումների պախուրն է։

Ըստ փոխարտգործնախարարի, բանակցությունների նոր փուլ կսկսվի միայն Մինսկի խմբի նոր համանախագահների հարցը լուծելուց հետո, բայց չի բացառվում, որ մինչ այդ հետեւեն միջնորդների այցելությունները հակամարտող կողմերին։

Թուրքիայի վրա մեղադրանքներ են տեղում

6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՌԼ. ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով բարձրագույն հանձնակատարը Թուրքիայից բացատրություններ պահանջեց հոկտեմբերին իրանա-թուրքական սահմանի մոտ 28 իրաքցի քրդերի սպանության մասին ստացված լուրերի կապակցությամբ։ Կազմակերպության խոսնակն այսօր ժնեւում հրավիրված մամլո ասուլիսի ժամանակ ասաց, որ քրդերը սպանվել են իրանա-թուրքական սահմանի մոտ՝ անհայտ աշխարհազորայինների կողմից։ Զոհերն այն երեւում քրդերից էին, որոնք Հյուսիսային Իրաքի բռնությունններից փախուստի էին դիմել։ Փրկվել էին միայն երկուսը։ Իսկ երկրախորհուրդն այսօր Թուրքիային նորից մեղադրեց բանտարկյալներին կտտանքների ենթարկելու համար։ Խումբը վերաբերում է եւ քրդական, եւ թուրքական հանցագործներին։

Մահացավ Բաբրակ Քարմալը

Կիրակի օրը Մոսկվայում լյարդի քաղցկեղից մահացել է Աֆղանստանի նախկին ղեկավար 67-ամյա Բաբրակ Քարմալը։ 1979 թ-ին խորհրդային ներխուժումից հետո նա դրվել էր այդ պաշտոնում։

ՀԱՐԱՎԸ

Միլոշեւիչը տեղի՞ է տալիս

ԲԵԼԳՐԱԴ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, WSJ. Սերբիայի նախագահ Միլոշեւիչն ընդդիմության բողոքող զանգվածները է ցույց տալիս։ Բողոքի շարունակվող ցույցերի դիմաց երեկ հայտարարվեց, որ Գերագույն դատարանը պատրաստ է ննձել ընտրական ցանկերի ընտրությունների արդյունքները չեղյալ ճանաչելու որոշման օրինականության հարցը։ Նախապես, 2 օր առաջ կառավարության որոշմամբ փակված անկախ ռադիոկայաններից մեկին արտոնվեց վերսկսել եթերը։ Այլ կողմից ֆրանսիական RFI ռադիոկայանը հայտնեց, թե այսօր հրաժարական է տվել Սերբիայի լրատվության նախարարը, տեղի տալով անկախ 2 ռադիոկայանների փակման դեմ բողոքներին։ Վերջին տվյալների համաձայն, երկրում կարող է Միլոշեւիչի կողմնակիցների ընդդիմադիրների բախում։ Նշվում է բազմաթիվ դեպքեր ...։

Ամխագործների դեմ «խաղ չկա»

6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, VOA. Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը խոստացավ ...։ Չեռնոմիրդինն ասաց, որ կառավարությունն այս շաբաթ 750 մլն ռուբլի ...։ Վարչապետը ... «Ռոսուգոլի» ղեկավարը ... Միլիցիան կարծիք հայտնել ... դառնալու վերջ տալու համար։

ԱԶԳ **տեղական**

ՀՀ սոցիալական ապահովության նախարար Հրանուշ Հակոբյանը նոր պաշտոնավարման անցնելուց հետո դեկտեմբերի 6-ին առաջին հանդիպումը ունեցավ լրագրողների հետ։ Նախարարը տեղեկացրեց, որ աշխատանքային 20 օրերի ընթացքում հասցրել է ծանոթանալ նախարարության բազմաճյուղ կառուցվածքին ու համակարգին, հուզող խնդիրներին և բուն այդ ժամկետ հանրապետությունում իրականացվելիք սոցիալական քաղաքականության ծրագիրը։ Նախարարության կողմից իրականացվող սոցիալական քաղաքականությունը [illegible]

ՀՐԱՏԱՊ

Հրանուշ Հակոբյանը ներկայացնում է հանրապետության սոցիալական քաղաքականության ուղղվածությունը

[illegible]

[illegible] ... ռեսուրսներ է տրամադրում։ Նախարարը տեղեկացրեց, որ պատրաստվում են 20 կեսից բաղկացած փոփոխության կատարել կենսաթոշակային ապահովության մասին օրենքում, որն ավելի [illegible]

[illegible]

ՍՈՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Մաքսային վարչությունն իրականացնում է մաքսային բարեփոխումներ

Ասիկուդա համակարգչային ծրագրի ներդրում

Համաշխարհային բանկի կողմից 1 մլն 300 հազար դոլար է հատկացվել ՀՀ մաքսային վարչությանը Ասիկուդա (մաքսային տվյալների համակարգչայնացված համակարգ) ծրագրի իրականացման համար։ Ասիկուդա ծրագիրը ներդրվել է աշխարհի 70 երկրներում և ունի իրագործման երեք փուլ։ Ծրագրի առաջին փուլն իրականացվել է 96 թ. մայիսի 27-ին Արարատյան տարածաշրջանային մաքսատանը, իսկ հետագայում ներդրվեցին նաև մյուս՝ Շիրակի, Լոռու և Սյունիքի տարածաշրջաններում։

Այս առթիվ Հայաստանում են գտնվում ՄԱԿ-ի առևտրի միջազգային կենտրոնի նախագահ և UNCTAD-ի առևտրի զարգացման և արդյունավետության ծառայության [illegible]

[illegible] ... UNCTAD-ի [illegible]

[illegible]

[illegible]

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Անդրեյ Նիկոլաև. «Ռուսաստանը շահագրգռված է սահմանների համատեղ պաշտպանությամբ»

ԵՐԵՎԱՆ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. «Մեզ անհրաժեշտ է ճշտել բոլոր այն միջոցառումները, որ նախատեսված են ԱՊՀ երկրների պետական սահմանի անվտանգության ապահովման համակարգում», դեկտեմբերի 6-ին Երևան կատարած իր այցի նպատակի մասին լրագրողներին հայտնեց ՌԴ Սահմանապահ դաշնային ծառայության տնօրեն, ԱՊՀ սահմանապահ զորքերի հրամանատարների խորհրդի նախագահ, բանակի գեներալ Անդրեյ Նիկոլաևը։

Նա նշեց նաև, որ սա ծրագրային ուղևորություն է խորհրդի գործունեության շրջանակում, ինչի առիթը նաև մեր փոխադարձության անհրաժեշտությունն է Կովկասում անվտանգության ընդհանուր հարցերի [illegible]։ «Այդ առթիվ կան ինչպես Ռուսաստանի նախագահի, այնպես էլ կառավարության նախագահի հանձնարարականները», նշեց Ա. Նիկոլաևը։

Վրաստանից ռուսական զորքերի հնարավոր դուրսբերման մասին վրացական ղեկավարության հայտարարություններին առնչվող հարցին ի պատասխան Անդրեյ Նիկոլաևը հաղորդեց, որ վերջերս Վրաստան կատարած իր այցելության, ինչպես և նախագահի ու խորհրդարանի նախագահի հետ այցի շրջանակներում տեղի ունեցած հանդիպումների ժամանակ գոյություն ունեցող բոլոր խնդիրները լուծվել են։ Նա հայտարարեց, որ Վրաստանից ռուսական սահմանապահ զորքերը դուրս չեն բերվի, քանի որ և Ռուսաստանը, և Վրաստանը շահագրգռված են իրենց սահմանների անվտանգության համատեղ ապահովման հարցում։

«Ես կարծում եմ, որ համագործակցության շրջանակում Հայաստանում կատարած մեր աշխատանքը ևս այն ընդհանուր աշխատանքի մի մասն է, որ Ռուսաստանը իրականացնում է Կովկասում», ընդգծեց Անդրեյ Նիկոլաևը։

ՆՏ ՏԵՂԵԿԱՆՔԸ. Հայաստանում ՌԴ Սահմանապահ դաշնային ծառայության տնօրեն Անդրեյ Նիկոլաևի վերջին այցը 1996 թ. մայիսի 14-ին էր, երբ Երևանում տեղի էր ունենում ԱՊՀ երկրների սահմանապահ զորքերի հրամանատարների խորհրդի հերթական նիստը։ Այն ժամանակ նիստում ընդունված առանձնակարևոր փաստաթղթերի թվում Ա. Նիկոլաևը նշեց նրանք, որոնք նախատեսում են ջանքերի միավորում և համաձայնեցում ԱՊՀ սահմանների պահպանության ոլորտի համապատասխան ուղղությամբ։ Այդ կապակցությամբ հիշյալ նիստում քննարկվեցին ԱՊՀ արտաքին սահմանների ընդհանուր պաշտպանության սկզբունքների մասին հայեցակարգի նախագիծը և խորհրդի գործունեության հիմնական ուղղությունները։

Հանցախմբի մյուս երեք անդամները Ղազախում ձերբակալվել են

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ։ Դեկտեմբերի 5-ին Նոյեմբերյանի Բագրատաշեն և Վրաստանի Սադախլու գյուղերի սահմանագոտում տեղի է ունեցել Նոյեմբերյանի և Ադրբեջանի Ղազախի շրջանների ՆԳ բաժինների պետերի հանդիպումը։ Այն կայացել է ադրբեջանական կողմի խնդրանքով։ Ղազախի շրջանի ոստիկանապետը տեղեկացրել է, որ նոյեմբերի լույս 30-ի գիշերը Տավուշի մարզի Ջուջևան գյուղում անասնագողություն կատարած հանցախմբի մյուս երեք անդամները (երկուսը սպանվել էին) իրենց կողմից ձերբակալվել են։ Նրանք բոլորն էլ Ղազախի շրջանի Դաշսալահլի գյուղի բնակիչներ են։ Ղազախի ոստիկանապետը հայտնել է նաև, որ հանցագործության գործով հանդիսացող Կալաշնիկովի ավտոմատը, որը գտնվում է Նոյեմբերյանի ՆԳ բաժնում, անասնագողերը ծեծել են բերել ավելի վաղ՝ սպանելով ադրբեջանցի զինվորի։ Դեկտեմբերի 7-ին պետք է կայանա Նոյեմբերյանի և Ղազախի ոստիկանապետերի նոր հանդիպում։

ՄԱԿ-ի ժողովրդավարության և մարդու իրավունքների կենտրոնը մեկ տարեկան է

[illegible]

... հայտարարեց, որ «կենտրոնը կայացավ և իր տեղը գտավ Հայաստանում ժողովրդավարության զարգացման մեջ»։

Ա. Պ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Կառավարությանը 6 տարի
Հիմնադիր և հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երևան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562883
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային սարքավորում «Ազգ» թերթի
Ձեռագրերը «Ազգին» չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetutian st
Yerevan, Armenia, 375010

Տեղական

Սկիզբը էջ 1

Բանն այն է, որ մեզանում վերջին 5 տարիների ընթացքում չեն կառուցվել խոշոր շինարարական համալիրներ եւ բնակելի (ոչ միայն) ֆոնդերը փաստորեն ներկայացված են հին օբյեկտների տեսքով: Այդ իսկ պատճառով «ուժեղ երկրաշարժ» հասկացությունը, Հայաստանի պարագայում, 9 բալի մակարդակից «նվազել է» մինչեւ 6-7 բալի, այսինքն այն մակարդակի, որը ավերածությունների առիթ կարող է դառնալ:

Այս ամենի հանրագումարում հանրապետությունում ստեղծվել էր փակուղային իրավիճակ, որի ելքը ենթադրում էր աշխատանք երեք հիմնական խնդիրների ուղղությամբ: Նախ՝ անհրաժեշտ էր ունենալ սեյսմիկ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 7

Հայաստանը կարո՞ղ է դիմակայել նոր ուժեղ երկրաշարժի

պաշտպանության ծառայություն, ինչպիսին կան բոլոր երկրներում: Այն չպետք է լիներ գիտահետազոտական կենտրոն, այլ հենց պաշտպանության ծառայություն՝ համապատասխան տեխնիկական հագեցվածությամբ: Այնուհետեւ հարկավոր էր սկսել անհապաղ գործունեություն՝ եղած շենքերի սեյսմակայունության բարձրացման ուղղությամբ, սա նույնպես դժվարագին խնդիր է, քանզի նման խնդրի հանդեպ աշխարհում ընդունված է ավանդական մի մոտեցում՝ մինչեւ համապատասխան աշխատանքների սկիզբը տվյալ կառույցում բնակվող մարդկանց նախ տեղահանել եւ նոր միայն սկսել ամրացման գործը: Մինչդեռ մեր պայմաններում, երբ անօթեւան մնացածների թիվը կազմում է մի քանի տասնյակ հազար ընտանիքներ, երբ այդ զանգվածին գումարվում է նաեւ փախստականների բանակը, եւ ընդհանրապես բնակարանային խնդրի բարդության պայմաններում, բնակչության տեղահանումը անհնար է պատկերացնել: Պահանջվում էին նոր եւ գուցե աշխարհում չեղած լուծումներ: Այնուհետեւ, անհրաժեշտ խնդիր է նաեւ բնակչության համապատասխան ուսուցումը, փրկարար ջոկատների ստեղծումը եւ այլն:

Երեկ, դեկտեմբերի 6-ին Հայաստանի Սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայության (ՍՊԱԾ) պետ, պրոֆեսոր Սերգեյ Բալասանյանը լրագրողներին հրավիրել էր ասուլիսի, ուր ներկա էին նաեւ ՍՊԱԾ-ի պետի առաջին տեղակալ Վարդան Ամիրբեկյանը եւ սեյսմակայուն շինարարության կենտրոնի տնօրեն Միխայել Մելքումյանը: ՀՀ կառավարության առընթեր ծառայությունը ստեղծվել է 1991-ին եւ ենթարկվում է ՀՀ վարչապետին: Անցած հինգ տարիների ընթացքում, ինչպես նշեց պարոն Բալասանյանը, կազմվել է երկարաժամկետ սեյսմիկ վտանգի գնահատման նոր քարտեզ (սեյսմիկ շրջանցման քարտեզ) եւ մեծագույն կազմակերպչական ձեռքբերումն է եղել այն, «որ առանց բացառության բոլոր աշխատանքները տարվում են արեւմտյան նորագույն տեխնոլոգիաներով, աշխարհի առաջատար կենտրոնների եւ լավագույն փորձագետների հետ համատեղ»: Բացի

այդ, Սերգեյ Բալասանյանի վկայությամբ, ՍՊԱԾ-ը այժմ ունի շատ բարձր միջազգային վարկանիշ, եւ ծառայության ավելի քան 150 դիտակետերը ընդգրկված են երկրագնդի վիճակն ուսումնասիրող համաշխարհային ցանցի մեջ: Մեկ ամիս առաջ տեղադրվել է նաեւ Մերձավոր Արեւելքում միակ՝ գլոբալ գեոդեզիական (հեռահաղորդական) արբանյակային կայան, որը մաս է համաշխարհային արբանյակային ցանցի: Այժմ մոնտաժվում է աշխարհում հզորագույն IRIS կայանը, որը նույնպես ընդգրկված է համաշխարհային համակարգի մեջ: Մասաչուսեթսի համալսարանի եւ NASA-ի համատեղությամբ մոնտաժվող կայանը չափազանց զգայուն է ցանկացած փոփոխությունների հանդեպ՝ եւ կարող է գրանցել նույնիսկ [illegible] Այսօր՝ դեկտեմբերի 7-ին, շահագործման են հանձնվելու Լոռու մարզը շրջապատող 8 կայաններ: Վանաձորի սեյսմիկ կենտրոնը շուրջօրյա հաղորդակցության մեջ է ՍՊԱԾ-ի Երեւանի կենտրոնական գրասենյակի հետ: Կանխատեսումների վերաբերյալ պարոն Բալասանյանը նշեց, որ ոչ միայն երկարաժամկետ, այլ նաեւ ընթացիկ գուշակումների լուծման հարցը Հայաստանում ավելի մոտ է հանգուցալուծմանը, քան, օրինակ, Ճապոնիայում: Դա նա բացատրեց ոչ միայն ՍՊԱԾ-ի համապատասխան հագեցվածությամբ, այլեւ [illegible] մեր հանրապետության երկրաբանական առանձնահատկություններով: Սալերի բախման սահմանագիծը, որտեղ գտնվում է մեր լեռնաշխարհը, ըստ պարոն Բալասանյանի, ավելի դյուրին է ենթարկել վերլուծության, եւ նույնիսկ այն չափով, թե «կա երաշխիք, որ ուժեղ երկրաշարժը այլեւս չի լինի անսպասելի»:

Խոսելով շենքերի սեյսմակայունության բարձրացման խնդրի շուրջ, Միխայել Մելքումյանը նշեց, որ «Համաշխարհային պրակտիկայում առաջին անգամ, ՍՊԱԾ-ի կառույցների սեյսմակայունության կենտրոնի աշխատակիցները Վանաձոր քաղաքում անցկացրեցին տիպային շինության հինգհարկանի շենքի ամրացման հաջող փորձ, առանց բնակիչների տեղահանման»: Ըստ էության, շենքը կտրված է հիմքից եւ նստեցված է ռետին-մետաղական բարձերի վրա: Պարոն Մելքումյանի վկայությամբ, այժմ մշակված է երկու տեխնոլոգիա ռետին-մետաղական հարցում՝ մինչեւ 5 հարկանի եւ 9 հարկանի շենքերի համար: Ըստ որում, երկրորդ դեպքում նշված մարիչները տեղադրվում են շենքի վերջին հարկի, դեմոնտաժված տանիքի վրա եւ պետք է կլանեն ու մարեն սեյսմիկ ալիքները: Փորձնական առաջին սեյսմամեկուսիչները անմիջապես տրամադրվել են Անգլիայի եւ Մալայզիայի ֆիրմաների կողմից: Այնուհետեւ՝ այս տարի «Նաիրիտը» [illegible] սկսեց թողարկել սեյսմամեկուսիչներ [illegible] Բացի այդ, ըստ կենտրոնի տնօրենի, մինչեւ 5 հարկանի շենքերը փաստորեն ավելի սեյսմակայուն են, իսկ 9 հարկանի շենքերի սեյսմակայունությունը աճել է նախկինի համեմատ առնվազն մեկ-երկու բալով: Ինչ վերաբերում է նոր շինարարությանը, առայժմ արդեն կառուցված են 8 նման կառույցներ, երկու բնակելի շենք եւ 6 բաղնիք-լվացքատուն:

ՍՊԱԾ-ի համակարգում, ինչպես նշվեց ասուլիսի ընթացքում, ստեղծվել է նաեւ փրկարար հատուկ բրիգադ, որն ունի երկու ստորաբաժանում: Առաջինը՝ շտաբային խումբն է (15 հոգի, գործում է Երեւանում), երկրորդը՝ Ստեփանավանում տեղակայված 20 հոգանոց [illegible] ստորաբաժանումն է: Այս ոլորտում բավականին աշխույժ համագործակցություն կա Շվեյցարիայի կառույցների հետ, հայտնի է, որ նրանց համապատասխան դպրոցը աշխարհում լավագույնն է:

Վարդան Ամիրբեկյանը իր խոսքում կանգ առավ դասախոսությունների եւ այլ միջոցառումների անհրաժեշտության վրա:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

ԼՂՀ-ն ամփոփում է տնտեսական տարվա արդյունքները

Ավարտին է մոտենում 1996 տնտեսական տարին: Այն թերեւս կարելի է բնութագրել որպես հանրապետությունում իրականացվող տնտեսական բարեփոխումների երկրորդ ժամանակահատված, որի ընթացքում արձանագրվեցին մի շարք ձեռքբերումներ: Ինչպես հայտնի է, բարեփոխումների գործընթացը ԼՂՀ-ում սկիզբ է առել 1995 թ. սկզբներին: Գործնականում ընդգրկելով հանրապետության կենսագործունեության բոլոր ոլորտները, այն միտված է շուկայական հարաբերությունների աստիճանական անցման: Տարիների ընթացքում կուտակված խնդիրների կարգավորման նպատակով ԼՂՀ կառավարությունը մշակել է տնտեսական զարգացման ամբողջական ծրագիր, ինչպես նաեւ նորմատիվային փաստաթղթերի մի փաթեթ, ինչը թույլ է տալիս խոսել Լեռնային Ղարաբաղի տնտեսական համակարգի վերափոխման ու զարգացման համար իրական բազայի ստեղծման մասին: Կարեւորագույնն այն է, որ 1992-1996 թթ. ընթացքում ԼՂՀ-ում իրականացվող վերականգնողական աշխատանքների շնորհիվ հանրապետության շատ ձեռնարկություններ վերսկսել են տնտեսական գործունեությունը, վերականգնել են տնտեսական կապերը: Արդյունաբերության, գյուղատնտեսության, շինարարության, տրանսպորտի ճյուղերի ծավալային ցուցանիշները կայուն աճի միտում են դրսեւորում:

Ասվածի պերճախոս վկայությունն են անցած տարիներին արձանագրված աճի տեմպերը: Ըստ ԼՂՀ կառավարությունից ստացված տեղեկությունների, երբ 1994 թ. պետական բյուջեի ծախսային մասը կազմել է 1 միլիարդ դրամ, իսկ հաշվարկված բոլոր տեսակի մարդասիրական մուտքերը 1 մլն 700 հազար ԱՄՆ դոլար, ապա 1995 թ. այդ ցուցանիշները հասել են համապատասխանաբար 4 միլ. դրամի եւ 4 մլն 300 հազար ԱՄՆ դոլարի: 1996 թ.-ի համար նախատեսված էին համապատասխանաբար 8 միլ. դրամ եւ ավելի քան 16 մլն ԱՄՆ դոլարի մարդասիրական մուտքեր:

Ընթացիկ տարում, ըստ նույն աղբյուրի, մարդասիրական օգնությունը նպատակաուղղված է Ստեփանակերտ-Գորիս ճանապարհի շինարարությանը, որը նախատեսվում է ավարտել 1997 թ.: 1997 թ. մարդասիրական օգնությունը, որն ունի աճի միտում, հիմնականում կուղղվի ենթակառուցվածքային համակարգությունների վերականգնմանն ու կառուցմանը, ինչպես նաեւ սոցիալական հիմնախնդիրների լուծմանը: ԼՂՀ կառավարությունն անհրաժեշտ միջոցներ է ուղղում նաեւ պաշտպանական համակարգի կատարելագործմանը, ԼՂՀ ՊԲ-ի ամրապնդմանը:

1996-ին ԼՂՀ կառավարությունը ընդգծված ուշադրություն էր դարձնում բնակչության սոցիալական պաշտպանվածության բարձրացմանը: ԼՂՀ-ն, ի տարբերություն այլ երկրների, զրկված է տնտեսության բարեփոխման համար միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից վարկեր ստանալու հնարավորությունից: Թե՛ տնտեսական եւ թե՛ սոցիալական բնույթի խնդիրների լուծման համար ԼՂՀ կառավարությունը ստիպված է [illegible] բյուջեի միջոցների, 22 տոկ[illegible]

կազմել է ԼՂՀ բյուջեի ավելի քան 50 տոկոսը, ապա այս տարում սոցիալական ոլորտ է ուղղվել բյուջետային միջոցների 60-65 տոկոսը: Այդ կերպ [illegible] գերազանցում է 10 տոկոսը: Ուշագրավ է նաեւ այն փաստը, որ 1996 թ. բյուջեում նախատեսված էր բնակչության իրական դրամական եկամուտների աճ 1,4 անգամ:

Բացի այդ, ընդլայնվում է տարբեր նպաստների [illegible] թիվը: Ներկայումս շարունակվում է [illegible] նպաստների վճարումը ԼՂՀ պաշտպանության ընթացքում զոհվածների [illegible] ընտանիքներին: Այս կապակցությամբ առանձնահատուկ է «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի դերը, որը հանդես է գալիս [illegible] ԼՂՀ-ին գործնականում [illegible]

Պետք է նաեւ նշել, որ ԼՂՀ-ում [illegible] ՀՀ-ի հետ համատեղ, [illegible] նույն տնտեսական տարածքը [illegible] ի տարբերություն ՀՀ-ի, ԼՂՀ բյուջե[illegible] աշխատավարձը [illegible] տոկոսով: [illegible] ԼՂՀ [illegible] ոչ թե մինչեւ 6 տարեկան, ինչպես Հայաստանում, այլ մինչեւ 17 տարեկան, որի համար մեկ ամսվա ծախսը կազմում է 180 մլն դրամ: Ուսուցչի [illegible] են արգելված [illegible] գրանցված պահեստի [illegible] եւ II աշխարհամարտի [illegible] միայնակ [illegible] մինչեւ 3 տարեկան երեխաներ, կենսաթոշակառուներ, [illegible] ավելի քան 19.330 մարդ: Միայն այս տարվա անցած 9 ամսում [illegible] փոխհատուցումը կազմել է 150 մլն դրամ:

ԼՂՀ կառավարությունից նաեւ տեղեկացանք, որ այս տարի բյուջե[illegible] վերականգնողական աշխատանքներ հանրապետության տարբեր բնակավայրերում: Ավերված 9000 անհատական տներից արդեն վերականգնվել է 2891-ը: Անցած 10 ամսվա ընթացքում ԼՂՀ կառավարության շինարարության վարչության գծով միայն Մարտակերտի շրջանում կառուցվել է գրեթե 89 մլն դրամի շինարարական աշխատանք: Հանրապետության համար 1995-ին նույն վարչության կողմից կատարվել էին 41.5 մլն դրամի վերականգնողական աշխատանքներ: Դրա շնորհիվ հանրապետությունում են վերադարձել 22000 արցախցիներ:

Զգալի առաջընթաց է արձանագրվել նաեւ գյուղատնտեսության ոլորտում: [illegible] շարունակվում է [illegible] [illegible]

Այդպես [illegible] ԼՂՀ [illegible] մինչեւ 1988 թ. [illegible] ԼՂՀ-ի [illegible] [illegible]

[illegible]

Խտրականություն աղետի գոտու նկատմամբ

Արդեն բազմիցս գրվել է այն մասին, որ հանրապետական տարբեր գերատեսչությունների ու կառավարական հանձնաժողովների բազմաթիվ խտրականությամբ են վերաբերվում աղետի գոտուն, մասնավորապես Վանաձորին: Համենայն դեպս, առավելություն տալով մայրաքաղաքին: Ժամանակին դա հատկապես արտահայտվել է էներգետիկ ռեսուրսների բաշխման գործում: Դեկտեմբերի 3-ին հանրապետական մամուլից («Առավոտ») մեկ անգամ եւս տեղեկացանք, որ Գերմանիայի կառավարության կողմից եղբայրական հումանիտար օգնության ծրագրի շրջանակներում, դեկտեմբերի 1-ից իրականացվում է Երեւան քաղաքի եւ աղետի գոտու կարիքավոր բնակչությանն անվճար 30 մլն կիլովատ էլեկտրաէներգիայի մատակարարման ծրագիրը: [illegible] է «Փարոս» համա[illegible] գրանցված Երեւանի եւ աղետի [illegible] միայնակ կենսաթոշակառու[illegible]

վող անչափահաս երեխա եւ ուսանող ունեցողները), ժամանակավոր կացարաններում բնակվող ընտանիքներին տրամադրել 250-ական կիլովատ էլեկտրաէներգիայի, իսկ 4 եւ ավելի, ինչպես նաեւ ծնողազուրկ երեխա ունեցող ընտանիքներին 300 կիլովատ էլեկտրաէներգիայի կտրոններ: Լրատվության առաջացրած ոգեւորությունը Վանաձորում երկար չտեւեց: Դեկտեմբերի 5-ից քաղաքում սկսվեց 250 կիլովատ էլեկտրաէներգիայի անվճար կտրոնների բաշխումը սոցիալական հիմնախմբերին, նույն օրվանից սկսվել է նաեւ հացի կտրոնների բաշխումը միայնակ կենսաթոշակառուների, միայն կենսաթոշակառուներից կազմված ընտանիքներին եւ ծնողազուրկ անչափահաս ընտանիքներին, որն իրականացվում է նաեւ մայրաքաղաքում: 300 կիլովատ էլեկտրաէներգիայի կտրոնների բաշխման մասին տեղեկություն ստանալու նպատակով դիմեցինք Վանաձորի սոցիալական ծառայության պետ Սոս Կարապետյանին: Պարզվեց, որ 4 եւ ավելի, ինչպես նաեւ ծնողազուրկ երեխա ունեցող ընտանիքներին այդ կտրոնները բաշխվելու են միայն Երեւանում: Հայաստանի մարդասիրական օգնությունների կենտրոնական հանձնաժողովը, որում ընդգրկված են նախարարներ, կառավարության անդամներ եւ պատասխանատու այլ անձինք, հարկ չեն համարել ուշադրություն դարձնել աղետի գոտուն: [illegible] է նաեւ, որ այս ամենը համընկավ երկրաշարժի 8-րդ տարելիցի հետ: Միայն Վանաձորում կա 4 եւ ավելի երեխա ունեցող 560 ընտանիք եւ ծնողազուրկ 1743 երեխա, որոնք ապրում են շուրջ 1300 ընտանիքներում: [illegible] երեւույթի [illegible] կողմը երեւի նման կարեւոր է, քան բարոյականը, [illegible] սոցիալ չափերի է հասնում:

[illegible]

ԱԶԳ

Պատմության դասեր

Հայ ժողովրդի պատմության ամբողջ ընթացքում կան բազում փաստարկեր պատմության գնահատող երկրաշարժերի մասին։ Սակայն, դժբախտաբար մենք հաճախ ենք մոռանում այդ դառը փաստերը։ Եվ ախտանիշ հարց է առաջանում, թե ինչո՞ւ դասեր քաղված չեն հիշվում, գրվում, տպագրվում ու տարածվում այդ փաստերը, որպես սերունդներ դաստիարակելու ի հիշատակ մեր համզված ու ավերակների վերածված մայրաքաղաքների ու երկրների ընդ. առաջ ավանների ու գյուղերի, բազմաթիվ անմեղ նահատակների ու մեր բազմադարյան ժողովրդի առջևում ես ու ուրիշը կամքի։

Վերադառնանք պատմականությանը ու այնուհետ 1926 թ. Շիրակի քարձրավանդակի երկրաշարժին։

Սիս կարդում եմ հոկտեմբերի 23-ին Հայաստանից ուղարկված մի հեռագրաժամանակին. Ֆրանսիայի ՀՕԿ-ի պատգամավորական ժողովին եռավիրված հազարամարդ միտինգը խոր ցավակցություն կհայտնի խորհրդային կառավարությանը։ Կհասկացանք, որ եղբայրական հանրապետությունների օգնությամբ այս նոր ավերակներն այլ շուտով կվերականգնվեն։ Ֆրանսահայ գաղութը ճշմարտական մասնակցությունը պիտի տրամադրե տված եղբայրներուն»։ Կամ «Լոս Անջելես, Կալիֆոռնիա, դեկտեմբերի 16, 1926 թ., Պարոն Ասրահայիս Երզնկյան նախագահ ռուսական հանձնախմբի, Երևան, Խորհրդային Հայաստան։ Հայաստանի վերջին աղետը ցնցեց տեղվույս հայությանը, որը թեև հազարավոր մղոնների կտրվածությամբ անջատված է հայրենիքից, սակայն զգացմունքով և սրտով միշտ կապված կմնա սնար ենք։ Պիտի խնդրենք ձեզնե, որպեսզի բարգմանը հանդիպանա

9. Մոսկվայի քաղխորհրդից 50 հազար ռուբ.
10. Լենինգրադից 25 հազար ռուբ.
11. Խարկովից 5 հազար ռուբ.
12. Արթիջանից 5 հազար ռուբ.

Ի տարբերություն 1988-ի մեծ երկրաշարժի, որից հետո Խորհրդային Միության նախագահ Մ. Գորբաչովն իր դասարկ, սնանկ խոստումներով հայս հայցնեց, որ իբր թե ավերակները կվերականգնվեն ընդամենը 2 տարում, սակայն մինչ այսօր, երբ արդեն 8 տարի է անցել, դեռ չեն վերականգնվել, 1926-ին այս նույն Խորհրդային Միության ղեկավարությունը ձեռնարկեց խելամիտ կտրուկ ու գործնական միջոցառումներ և իրագործեց դրանք խոստացած ժամանակին։ Պատճառը, երևի, ժամանակների և մարդկանց ազնվությունն ու վճռականությունն էր։ Այս են վկայում ԽՍՀՄ ժողկոմ խանությունը։

Եվ ինչքան մեծ կլինեն Լենինականի աշխատավորության ջանքերը, այնքան ավելի շուտ կլինի ամբողջ Միության օգնությունը Հայաստանին»։ Այսօրինակ նոյեմբերի 1988-ի երկրաշարժից հետո, անշուշտ, ի դեռ եղան։ 1926-ի երկրաշարժից անմիջապես հետո Հայաստանի ժողկոմխորհի կողմից ստեղծված Շիրակի դաշտավայրի վերաշինության հանձնաժողովի նիստի արձանագրության մեջ կարդում ենք. «Կոմիտեի վրա դրված են հետևյալ խնդիրները. ա) անհնարին արագացնել Լենինականի քաղաքի տնտեսական ու մշակութային կյանքի վերականգնումը, միջոցառումներ ձեռնարկել վերականգնելու ավերված բնակելի և այլ շինությունները, բ) աջակցել վերականգնելու ավերված գյուղատնտեսությունը Լենինականի գավառի գյուղերում, օգնել ձեռք բերել բնակչության համար սերմեր (թե՞ ցորեն, թե՞ բուժ...) ՀՍԽՀ ժողկոմխորհի նախագահին, որի մեջ ասված է. «Լենինականի աղետը գալ մի կրակ ճանապարհ իր մեջ, որը մասին հաղթահարելու պարտականությունն ընկած է ձեզ վրա, և որն պետք է. դրա հետևանքներն եթե հաղթահարության։ Ձեզնից ես սպասում եմ... այլ եղբայրական հայտնեցի աղետին վերջը և զննելով արկածյալ շենքերը, հոսա այն եղբայրակցության, թե գեռ մնացած կանգուն տներն են, որ ավերված են, մինչդեռ լավ մնացած կառուցվածքները վերջ մնացած են հայկական։ Առաջինները թեև մի- հարկանի, չեն դիմացել, իսկ երկ- րորդները թեև երկհարկանի և եռ- հարկանի, կանգուն մնացած, որի նման գանազան վտանգներու մեջ ա- պասած կարևոր տներ, ծանուսանի շենքերը և ծխնելույզները, քաղաքա- յին եկեղեցիները, գործարանները և

1926-ի Շիրակի դաշտավայրի աղետը

Վավերագրերը խոսում են երկրաշարժերի պատմությունից

Հայոց լեռնաշխարհն իր դարավոր պատմության մեջ մերթընդմերթ տեսել է ոչ միայն բազմաթիվ պատերազմներ ու խռեվվություններ, այլև դրանցից ոչ պակաս քնության արհավիրքներ աղետալի երկրաշարժեր։ Այսօր արդեն պատմության գիրկն է անցել նաև Հայաստանի վերջին 1988-ի երկրաշարժը։ Տարեցիվ, որ նշանավորվել է որպես ազգային նոր զարթոնքի և անկախ պետականության հաստատման համար մղվող պայքարի անկառամ էջ, ամփոփվել որպես հայոց համազգային վեշի ու ցավերի զգայացունց անթիվ պահերից կերտված հողու բռիլյային վերելքի և սրբնթաց վայրէջքի տարեթիվ։ Այսպես, կատարված ու կատարվող դեպքերին ու իրադարձություններին հաղորդակից, երբ բերում ենք հայ ժողովրդի դարավոր հիշողությունը նրա պատմության և մշակույթի փաստա-վավերագրերը, տագնապով ու ցավով ենք համակվում մեր պատմության մեջ կրկնվող, գրեթե զարմանալիորեն համանման երևույթների ու փաստերի հանդեպ։

ուղղը ուղղված Անդրֆեդերացիայի եկեղեցին։

«Հոկտեմբերի 22-ին, երեկոյան 7 անց 40 րոպեին, Լենինականում ուժեղ երկրաշարժ տեղի ունեցավ, որը կրկնվեց 11 ժամվա ընթացքում։ Կան շատ մարդկային զոհեր և ռուսեր ավերածներ։ Մինչև այժմ գրանցվել են 175 սպանվածներ և 144 վիրավորներ։ Քաղաքի ամբողջ բնակչությունը ավերվել են հիմնովին։ Մյուս գյուղերի մասին տեղեկություններ չկան։ Բնակչությունը մնացել է՝ բաց երկնքի տակ, անօթևան։ Պետքի վայր է մեկնել կառավարական հանձնաժողովը կենտրգործկոմի նախագահ Կարինյանի ղեկավարությամբ։ Կազմակերպվել են սանիտարական ջոկատներ։ Զոհ են առնվում այլ միջոցառումներ»։ Լուրն արագորեն տարածվում է աշխարհով մեկ։ Այս կապակցությամբ փաստաթղթերում հանդիպում ենք աշխարհի տարբեր անկյուններից ստացված ցավակցական ու օգնության պատրաստակամության հայտնող հեռագրերի, ի հարկե, ոչ այնքան շատ, որքան 1988-ի երկրաշարժից հետո։ Այդ հեռագրերից առաջիններից մեկը կարդում ենք. «Կոստանի կառավարությունը ձեզ հես խոր վիշտ է ապրում հայ ժողովրդին ղասաված ցավերի առթիվ համար»։ Ցավակցական այս հեռագրերին հաջորդում է իրական գործնական օգնությունը։ Այս ի մասին վկայում է Ասխանազ Մռավյանին ուղղված հեռագիրը Արաբայից Երզնկյանի կողմից. «Թիֆլիսից ժամանեցին Անդրկենտրգործկոմի նախագահ Խանջյանը, Վրաստանի առողջապահության ժողկոմի 3 ջոկատներ։ Տեղ է հասել սանիտարական գնացքը բժշկական անձնակազմով և դեղորայքով։ 35 հոգանոց երեք ջոկատը Վրաստանի երեք միության երևանյան Բերիայի ղեկավարությամբ։ Ինչպես նաև Թիֆլիսի երկաթուղու աշխատողների ջոկատը։ Ժամանել են Գևորգի Չուխաձեն, Նարիման Տեր-Ղազարյանը, Հայկ Հովսեփյանը և այլոք»։ Սա մի այլ հեռագիր Ռոստովսկուց. «Ռոստովսկուն կենտրգործկոմի նախագահությունը և ժողտնտխորհը 1926 թ. նոյեմբերի 21-ի նիստում որոշեցին 10 հազար ռուբլի փոխանցել երկրաշարժից տուժած Լենինական քաղաքի աղքատությանը։ Դրամը փոխանցված է հեռագրով Հայաստանի ժողկոմխորհի հասցեով։ Սարդեն մասին խնդրում ենք տեղյակ պահել»։ Սա արտասահմանից ստացված մի հեռագիր, որ գրված է. «Հայաստանի ժողկոմխորհի Համ-

յիք Լոս Անջելեսի հայկական գաղութի անկեղծ զգացմունքներն հայտնելու Շիրակի դաշտի աղետահար հայությանը, թե խենց վիճակված քնության թիրս հարվածը անհեռար չմնաց հեռավոր Կալիֆոռնիայի հայ բարեկամներուն։ Համակրանքի գործնական արտացոլքը տալու համար Հայաստանի համագումարում գաղութը ամբողջ հայությունը իր բոլոր խավերու օրինակելի համագործակցությամբ հրապարակային ժողով մը կազմակերպեց նոյեմբերի 21-ին, որ հանգանակվեցավ 7 հազար դոլար գումար։ Դուրսը ես շարունակելով, երջիկ հանձնախմբերու միջոցով հույս կա գումարը 12 հազարի բարձրացնելու»։ Այս բոլոր օգնության ձեռք մեկնածների ցուցակներն ու ցավակցական հեռագրերը, որոնք պահպանվում են արխիվային ֆոնդերում, անհն անգամ բերվում են խոր զգացմունքով, զոհաճանակությամբ և երախտիքով։ Ներկայացնենք այդ նվիրատվությունների ցուցակներից մեկը, որն արվել է մեր համզված գյուղերն ու քաղաքները վերականգնելու համար.

«Դրամական նվիրատվություններ ստացվածներից առ 22 մարտի, 1927 թ.

1. Անդրկովկասյան բարեգործությունից 64850 դոլար
2. Փարիզից, հայ բարեգործական միությունից 2 հազար դոլար (անգլ. ֆունտ)
3. Հանգանակության հանձնախմբից 2 հազար անգլիական ֆունտ
4. Բոստոնի «Պայքար» գրասենյակից 5 հազար 835 անգլ. ֆունտ
5. Զանազան հանձնաժողովներից և անհատներից 32 հազ. 343 անգլ. ֆունտ
6. Բեյրութահայերի հայկական գաղութից 300 ամերիկյան դոլար
7. Միջինասի նահանգի Սերվիլ գյուղի վերաշինության ընկերությունից 500 դոլար
8. Հայաստանի աղետյալների Համաշխարհի կենտրոնական հանձնաժողովից 100 անգլ. ֆունտ»։

Սրանց հաջորդում է Խորհրդային Միությունից ստացված դրամական նվիրատվությունների ցուցակը.
1. «ԽՍՀՄ ժողկոմխորհից 400 հազար ռուբլի
2. ԱՄՏԽՀ-ից 200 հազար ռուբլի
3. Ուկրաինայից 49995 ռուբլի
4. Վրաստանից 240 հազար ռուբ.
5. Ադրբեջանից 10 հազար ռուբ.
6. Բելոռուսիայից 5 հազար ռուբ.
7. Թուրքմենստանից 9995 ռուբ.
8. Աջարիայից 5 հազար ռուբ.

խարհի նիստերի արձանագրություններ, որոշումներ, Հայաստանի հատուկ հանձնաժողովի նիստերի արձանագրությունները, ԽՍՀՄ ժողկոմխորհի որոշումը Լենինական քաղաքի և երկրաշարժից տուժած բնակավայրերի վերաշինման մի ցուցերի մասին։

ԽՍՀՄ ժողկոմխորհը որոշում է.

1. Ի լրումն 400 հազ. ռուբլու, որ բաց է թողնված ԽՍՀՄ ժողկոմխորհի ռեզերվային ֆոնդից, Լենինականի գավառի ավերված գյուղերը վերականգնելու համար, 1926–27 թթ. ռեզերվային ֆոնդից լրացուցիչ բաց թողնել 1 մլն 500 հազ. ռուբլի։

2. Առաջարկել ԽՍՀՄ կոմունալ տնտեսության և շինարարական բանկերին բաց թողնել երկարաժամկետ վարկ 700 հազ. ռուբլու սահմաններում Լենինական քաղաքում շինարարական աշխատանքներ կատարելու համար։

3. Առաջարկել կենտրոնական գյուղատնտեսական բանկին 1926–1927 թթ. բացել երկարաժամկետ վարկ 400 հազ. ռուբլու սահմաններում գյուղատնտեսական վայրերը վերականգնելու համար»։

Խոսուն փաստաթուղթ է 1926 թ. հոկտեմբերի 27-ին Սարգիս Լուկաշինի Մոսկվայից ուղարկված հեռագիրը. «Կանխագուշակել երկրաշարժը գիտության ներկայիս վիճակում շատ դժվար է։ Այդ պատճառով այն իր հանկարծակիությամբ ժողովրդավարական լայն զանգվածներին մատնում է խուճապի։ Սա կային դա տեղի չունեցավ Լենինականում։ Օրինակելի կարգապահությունը, խուճապի բացակայությունը ժողովրդի մեջ ցույց տվեցին, թե ինչպես է փոխվել, զարգացել մեր ժողովուրդը, ինչքան անմար է մեր իշխանությունները, գյուղատնտեսական գործիքներ, սերմացու և այլն, գ) ամեն ինչով օգնել տուժած ազգաբնակչությանը վերականգնելու փլուզված տները»։ Իսկ Լենինականի վերաշինության հանրապետական կոմիտեի 1926 թ. դեկտեմբերի թիվ 4 արձանագրության մեջ կարդում ենք. «...Նախքան սեյսմակայուն շենքերի տիպ մշակելու համար մրցանակաբաշխություն հայտարարելու խնդիրը։ Որոշեցին. ա) անհրաժեշտ համարել սեյսմակայուն շենքերի տիպ մշակելու համար մրցանակաբաշխություն հայտարարել, բ) խնդրել Հայաստանի տեխնիկական ընկերությանը մշակել և անհապաղ ժամանակամիջոցում կոմիտեի հաստատմանը ներկայացնել այդ մրցանակաբաշխության հայտարարությունը։ «ՀՍԽՀ ժողկոմխորհին առընթեր Լենինականի և նրա շրջանների վերաշինության հանրապետական կոմիտեն հայտարարում է համամիութենական մրցանակաբաշխություն 2 տիպի բնակելի տների սեյսմադիմացկուն կառուցվածքի նախագծերի մշակման համար միհարկանի, առանց նկուղի տների և երկհարկանի նկուղավոր տների։ Առաջին տիպի նախագծի համար նույնպես սահմանված են 3 մրցանակ 3 հազ. ռ., 2 և հազար»։

Եվ Խորհրդային Միության տարբեր վայրերից ներկայացվեցին գեղեցիկ ու հիմնավորված նախագծեր։ Այս նույն ընթացքում, որպեսզի գալիք շինությունները լինեն ամուր, առաջարկվեց ստեղծել նաև շենքերի փլուզման պատճառների ուսումնասիրման հանձնաժողով, որի կազմակերպությամբ ինժեներ Մ. Միհրդատյանը հոկտ. 27-ին անհանգստա

այլն։ Գեթ մերոններեն գլխավորն է կառուցման այն եղանակը, որ կիրառվել մեկ ամբողջ լայնությամբ պատեր շինել միակողմանի տաշած քարեր գետեղելով երկու երեսին և միջակը լցնելով կոտրտվածներ և շաղախ։ Այս գեբ մեթոդով է, որ կառուցվեն այսօր Երևանի բոլոր շենքերը, հետևաբար, երբ մի օր երկրաշարժ պատահի այստեղ, այսօրվա շինված մեծամեծ շենքերը և ամենը, որ նույն մեթոդով պիտի կառուցվեն վաղը, անխուսափելիորեն քայքայման ենթակա են։ Երևանի, ինչպես նաև ամբողջ Հայաստանի վերաշինությունը լինելով երկրաշարժին կառավարությունը օրվա հոգսը, իմ խոնարհ կարծիքով հարկ կենեկայական մասնավոր հանձնաժողով մը կազմել, որ կրնա բոլոր հինգյան դամբա, պատշաճ տալով անոր մեծ ույժն վրա ուսումնասիրել աղետյալ և ոչ աղետյալ շենքերում հանգամանքները և անկե քաղել առաջագայի համար փորձառական հետևանքներ, արգելելու համար գալիք ավելի մեծ աղետներ։ Ներկայումս պատշիր ունիմ ձեզ հայտնել, թե պատրաստ եմ սիրահոժար մասնակցություն բերել այդ հանձնաժողովին և անոր տրամադրել իմ հետազոտության փաստերն ու հետևությունները։ Ընդունեցեք, հարգելի փոխնախագահ, իմ մեծարանքս հավաստիքը»։

Ու խոկալով, ինչևէ Միհրդատյանի անհանգստությունը, որ դեռ է դաս քաղել 1926-ի երկրաշարժից առաջացած դիմակայելու ավելի մեծ աղետների։ 1988-ի դեկտեմբերի 7-ին իրականության դարձավ մեր սփռանքավոր ռեժիսորներով մտավորականությունը, կառուցվեցին ու վեր խոյացան փոքրիկ Հայաստանի երկրաշարժային տարածքի համար ոչ թե դյանների արկածյալ շինություններ, որոնք անկարող եղան դիմանալու 8-ից ավելի բալի ուժգին երկրաշարժին ու կատարվեց ավելի սարսափելին, որը մարդկանց մեջ առաջ հիմնովին մոռացության էր մատնել 1926-ի և նրան նախորդողների աղետալի փլուզումները։ Սրա վերջապես, նկատի ունենալով տեր Միհրդատյանի մարգարեացած մտավախությունը, խոստանք, ու մարդու անմտությունը և բարեգործ ձեռքեր զինեն հետայսու կանգնեն ոչ միայն գեղեցիկ ոճի ու ձևի շինություններ, այլ էլ «գեբ մեթոդով», այլ ամուր և կայուն անվտանգության երաշխիքով, ու քնությունն էլ այլևս Հայաստանյան աշխարհին չի բերի նոր-նոր արհավիրքներ։

ԱՆԱՀԻՏ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԱԶԳ

միջազգային

ԲԱՔՈՒ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ ANS PRESS: Դեկտեմբերի 14-ին Ադրբեջանում կստորագրվի չորրորդ նավթային համաձայնագիրը: Այս անգամ կողմերը կներկայացնեն Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերությունը, ամերիկյան «Amoco» և «Unocal», ճապոնական «Itochu» և սաուդյան «Delta Nimir» ընկերությունները: Համաձայնագիրը նախատեսում է «Դան Ուլդուզ» և «Աշրաֆի» հանքավայրերի հետախուզում, մշակում և շահագործում: Ենթադրվում է, որ այդ հանքավայրերում պաշարները կազմում են 50-60 մլն տոննա և 10-15 մլրդ խորանարդ մետր: Նշենք, որ միջազգային ընկերությունների մասնաբաժինները այս համաձայնագրում կազմում են. Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերություն–20%, «Amoco»–30%, «Unocal»–25,5%, «Itochu Oil Exploration Ltd.»–20% և «Delta Nimir»–4,5%:

Մյուս կողմից, ինչպես հայտնում են արտասահմանյան զանգվածային լրատվության միջոցները, որը կավարտվի մինչև այս դարի վերջը: Նրա խոսքերով, այն լուրերը, որոնց համաձայն հարավային ուղղությունները չեն սկսվի մինչև 98 թվականը, չեն համապատասխանում իրականությանը: Նա չասաց, թե կոնկրետ ե՞րբ է սկսվելու նավթի արդյունահանումը, սակայն ավելացրեց, թե նավթային արտասահմանյան ընկերությունների միությունը սպասում որ Մոսկվայում կստորագրվի պայմանագիր Ղազախստանի հետ, որից անմիջապես

ՇՐՋԱՆ

Բաքուն կնքում է չորրորդ նավթային պայմանագիրը

Ղազախստանը հաջորդ տարվանից սկսելու է Կասպիցի նավթի արդյունահանումը և նավթամուղի շինարարությունը

համաձայն մասնագետների ամփոփման: Այս ծրագրի իրականացումից Ադրբեջանն ակնկալում է տասնյակ մլրդ դոլար, որը կազմում է նախատեսվող նավթի 70 տոկոսը: Հիշյալ հանքավայրերի հետախուզական շրջանը ներառում է Աբշերոնի ծովային տարածքը, որը հատկապես նավթագազային հարուստ ավազան է, ինչպես նաև շրջակա ծովային տարածքները: Ենթադրվում է, որ Աբշերոնից 50-60 կմ հեռավորության վրա գտնվող այս հանքավայրերի մշակումը տնտեսական մեծ օգուտ է բերելու, քանզի իրական հեռանկարներ առաջ է բերում: Այդ հանքավայրերում գտնվում է 3500-4000 մետր խորության վրա, իսկ 5000-6000 մետր խորության վրա ենթադրվում է ավելի մեծ պաշարների կենտրոնացում: Առայժմ կանխատեսվում է, որ «Դան Ուլդուզի» պաշարները կազմում են 35-40 մլն տոննա նավթ և 20-25 մլրդ խորանարդ մետր գազ: «Աշրա-

կությունները, Ղազախստանի նավթի և գազի նախարար Բալգիմբաև ...: Նա նշեց, որ ... հաջորդ տարվանից կսկսի Կասպիցից ծովի հանքերի նավթի արդյունահանումը և Կասպիցի ափին գտնվող Թենգիզի հանքավայրից մինչև Սև ծովի նավահանգիստ խողովակաշարի շինա-

հետ կկնքվեն համապատասխան պայմանագրեր: Ղազախստանի արտաքին գործերի նախարար Տոկաևն ասել է, թե Կասպիցի հարցով առաջիկա 5 տարիների ընթացքում տարաձայնությունները չեն կարող խանգարել Ղազախստանի արդյունահանման իր բաժին ափերին գտնվող նավթն ու գազը:

ԵՐԿՐՈՒՆՔ

Որտե՞ղ են ԱՄՆ-ի նախագահական ընտրությունների գլխավոր դերակատարները

Շատերն են հետաքրքրվում և հարցեր են ուղղում, թե որտե՞ղ են այսօր 1996 թ. նախագահական ընտրությունների գլխավոր դերակատարները:

Չեք կարող մոռանալ, որ այդ անձինք մեծ համբավ ունեն:

Ռոբերտ Դոուլ, Քանզասից սենատոր, վերընտրված չլինելով, ...: Նա այժմ իր ողջ ուժը ...

Այն հարցին, թե ուր էր նրա մասնակցությունը ..., Դոուլը պատասխանեց. «...»

Լինդա Դոուլը այժմ իր մասնագիտությամբ ...

... «Հարկ Դեպքում»

... չէ մասնակցում իր նախկին ...

Ռոս Փերոն, որ հայտնի է հաղթանակով ...

Ջեկ Քեմփը «Նյու Յորքի ...» ...

Փոխ Րյուշեն ... նախագահական ...

... Ալ Գոռը ... Միացյալ Նահանգների ...

«Ամերիկյան ...» ... Ջան Հասանքը ...

Վերջին ... Հիլարի Քլինթոնը ... 21-ից ...

Նախագահ Քլինթոնը ...

Դժբախտաբար, ...

ՍՈՍ ՐՈՒԲԻՆՅԱՆ «Ծիսերենեյրոն» ...

ԱՇԽԱՐՀ

Իրանի նախագահը կայցելի Թուրքիա

ԱՆԿԱՐԱ, 5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Թուրքիայի արտաքին գործոց նախարարության աղբյուրները հաղորդել են, թե Իրանի նախագահ Ալի Աքբար Հաշեմի Ռաֆսանջանին այս ամսվա երրորդ տասնօրյակում Թուրքիա պետք է այցելի, երկկողմանի հարաբերությունների ու տարածաշրջանային զանազան հարցերի շուրջ խորհրդակցություններ անցկացնելու համար Թուրքիայի կառավարության ղեկավարության հետ: Հիշեցնենք, որ Թուրքիայի վարչապետ Նեջմեթթին Էրբաքանն անցյալ օգոստոսին Իրան էր այցելել ու 23 միլիարդ դոլար արժողությամբ բնական գազ ներմուծելու համաձայնագիր ստորագրել, հակառակ ամերիկյան ընդդիմության:

60 գեներալ և ծովակալ՝ միջուկային զենքի վերացման կողմնակից

5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, BBC: Աշխարհի տարբեր երկրների 60 նախկին զինվորական ղեկավարներ կոչ արեցին ոչնչացնել միջուկային բոլոր զենքերը: Միացյալ Նահանգների, Ռուսաստանի, Մեծ Բրիտանիայի և այլ երկրների պաշտոնաթող գեներալներն ու ծովակալները պաշտպանեցին հայտարարագիրը, որում ասվում է, թե այժմ, սառը պատերազմի ավարտից հետո, միջուկային տերությունների զինանոցները և այն պահանջները, թե այլ երկրներ ևս կարող են ձեռք բերել միջուկային զենքեր, վտանգ է ներկայացնում մեր մոլորակի խաղաղության և կայունության համար: Հայտարարագիրը ստորագրողների թվում են Ռուսաստանի Անվտանգության խորհրդի նախկին ղեկավար գեներալ Լեբեդը և ամերիկյան 2 պաշտոնաթող զորավար՝ գեներալներ Էնդրյու Գուդփասթըրն ու Լի Բաթլերը: Ամերիկյան գեներալները կոչ արեցին ԱՄՆ-ի և Ռուսաստանի միջուկային բոլոր մարտագլխիկները տեղափոխել պահեստ, որից հետո բանակցություններ սկսել միջուկային զենքի համընդհանուր արգելքի վերաբերյալ:

Շվեյցարիան կմիանա «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագրին

ԲԵՌՆ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Չեզոք Շվեյցարիան որոշել է միանալ ՆԱՏՕ-ի «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագրին, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն: Շվեյցարիայի արտաքին գործերի նախարար Ֆլավիո Կոտին դեկտեմբերի 11-ին Բրյուսելի կենտրոնակայանում կստորագրի այս ծրագրի պարփակ փաստաթուղթը: Գործընկերության ծրագրին մասնակցում են Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպայի և նախկին Խորհրդային Միության գրեթե բոլոր երկրները, ներառյալ Ռուսաստանը: Ծրագրին միացել են նաև չեզոք Շվեդիան, Ֆինլանդիան և Ավստրիան: Ծրագիրը նախատեսում է ՆԱՏՕ-ի հետ համատեղ զորավարժությունների անցկացում և ռազմական բնագավառի այլ համագործակցություն, բայց նրա մասնակիցներին չի կապում կոլեկտիվ պաշտպանության պարտավորություններով:

Շարունակվում են բանակցությունները Աբխազիայի հիմնախնդրի շուրջ

ԹԲԻԼԻՍԻ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վրաց-աբխազական հակամարտության կարգավորման և փախստականների խնդրի լուծմանը նպատակաուղղված կանոնակարգի երկխոսությունը կոչ է բանակցությունների մասնակիցների կողմից ուղղել Ռուսաստանի արտաքին գործերի ու տեղին փոխնախարար Վ. Պաստուխովը: Նա հայտ է հայտնել, որ նա կա հանդիպման ընթացքում Վրաստանի և Աբխազիայի կառավարման մտենալ «խորհրդային հանգրվանի ծրագրերի» լուծումը, «որոնք նրանց կհանգեցնեին կայուն խաղաղության»: Աբխազական դասի ղեկավարի պաշտոնյան է Ռուսաստանի արտգործնախարարության գլխավորությամբ, նշելով, որ այդ խնդիրները պետք է լուծել խաղաղ քաղաքական եղանակով: Նրա կարծիքով, մինչև այժմ բանակցությունների գործընթացում առաջին քայլ չկար այն պատճառով, որ կողմ մեր խոսել չեն ցանկանում 1994 թվականի քաղաքական հայտարարության և գործընթացի կարգավորման ծրագրի նախագծում:

Ռուսաստանում Վրաստանի դեսպան Վ. Լորթքիփանիձեի կարծիքով, վրաց-աբխազական հակամարտության կարգավորման շուրջ վերջին բանակցությունների առաջնային խնդիրը պետք է լինի փախստականների խնդրի լուծումը և նրանց վերադարձը բնակության մշտական վայրեր: «Չկան օրինական պատճառներ, որոնց հետևանքով այդ խնդիրը հնարավոր չլիներ լուծել,– ասել է նա: Այս որ իրավունք չունի ուրիշին, թե ով կարող է վերադառնալ հայրենիք, իսկ ով՝ ոչ»:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Երեք ռուս զինվոր են զոհվել զորավարժությունների ժամանակ

ՄՈՍԿՎԱ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՏ-DPA: «Ինտերֆաքս» գործակալությունը հաղորդել է, որ ուրբաթ օրը Ռուսաստանի Վոլգայի շրջանում, ռազմական մարզանքների ընթացում նռնակի պայթյունից զոհվել են երեք և վիրավորվել 12 ռուս զինծառայող: Զինվորները պատահաբար տարել են դաշտում ընկած մեկ կամ մի քանի նռնակ:

Արաբերենը Իսրայելի դպրոցներում պարտադիր լեզու

5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, RFI: Իսրայելի կրթության նախարարությունն արդեն հայտարարել երկրի պետական դպրոցներում սովորողների համար արաբերենը ուսման համար պարտադիր լեզու դարձնելու մասին: Այդ որոշման ընդունմանը Իսրայելի ռազմական փորձագետների խնդրանքով, որոնք ավելի մեծ թվով արաբախոս ծառայողներ են անհրաժեշտ, մասնավորապես հետախուզական ծառայությունների համար: Արաբերենը, ինչպես և եբրայերենը Իսրայելի պաշտոնական լեզուն է: Դպրոցականները, սակայն, ավելի հաճախ գերադասում են անգլերեն սովորել: Իսկ երկրի արաբ բնակչության մեծամասնությունն ազատված է բանակում ծառայելու պարտականությունից:

Եգիպտոսն իջեցնում է Սուեզի ջրանցքի մաքսատուրքը

Եկող տարվանից սկսած Եգիպտոսը ծրագրել է իջեցնել Սուեզի ջրանցքով անցնող բեռնատար նավերից մաքսատուրքերի չափերը: Այս հարցը քննարկված է նավթամուղների և այլ բեռնատար ուղեգծերի օրական աճող մրցակցությամբ զիջման հանգամանքով: Մինչև 3 մլն տոննա բեռ փոխադրող լցանավերը կվճարեն 5-30 տոկոս քիչ: Հեղուկ գազ փոխադրողների մաքսատուրքը կիջեցվի 35 տոկոսով և այլն: Հիշեցնենք, որ Սուեզի ջրանցքը բացվել է 1866 թ.-ին և Եգիպտոսի համար տարադրամի հիմնական աղբյուր է: «ՏԱՍՆԵՆՑԵՐ ՄԱՍԻՍ»

Մշակույթ

Շիրակի պատմամշակութային ժառանգությանը նվիրված երկրորդ գիտաժողովը Գյումրիում

ԵՐԵՎԱՆ

«Հրաժեշտի երգը» երկրաշարժի զոհերի հիշատակին

Երևանաբնակ գյումրեցիների դեկտեմբերյան հավաքներն ավանդական կդառնան

Լ. Պ.

Նոբելյան մրցանակակիրը ի նպաստ ՀՀ գրողների միության

Մարզական

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

«Բադմինտոնը ոչ միայն մարզաձեւ է, այլեւ բուժամիջոց»

Հայաստանի հավաքականի կմարզի Նուրիայի հավաքականի մարզիչը

1957 թվականին Մոսկվայում կայացած երիտասարդության համաշխարհային փառատոնի օրերին չինացիները ներկայացրեցին մի մարզաձեւ, որ մինչ այդ համարյա թե ծանոթ չէր խորհրդային երիտասարդներին։ Դա բադմինտոնն էր։ Ինչպես բնորոշված էր այն տարիներին ամեն նորույթ, այդ բլում եւ բադմինտոնը սկզբում զգուշությամբ ընդունվեց կուսակցական մարզական մարմինների կողմից։ Բայց շուտով այն տարիների բնորոշ խանդավառությամբ ... Միայն 1966 թվականին այն պաշտոնական գրանցում ստացավ Հայաստանում ...

... թյուններ յաղանցերին։ Իսկ 1969 թվականին Պանեւեժիսում (Լիտվա) անցկացված ԽՍՀՄ առաջնությունում Լեւոն Սիրունյանն առաջին հայ բադմինտոնիստներից ... 1981-ին ԽՍՀՄ առաջնությունում ...

ՀՐԱՉ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

ՖՈՒՏԲՈԼ

Բեքեսոն դառնում է «խաղանացի»

Սակիին նոր հրաժարական է սպառնում

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

NBA-ի առաջնությունը թափ է հավաքում

ԹԵՆԻՍ

Առաջին անակնկալը մատուցեց Վաշինգտոնը

Ստոկհոլմում մեկնարկել է ATP-տուրի թենիսի ... «Մեծ Սաղավարտի» ...

Առողջությունը՝ փող է

Օրգուլեի Նազարովը մեկնում է Ֆրանսիա

Աշխարհի չեմպիոնը հաղթեց վեց ռաունդում

@rminco
Global Telecommunications

Ձեր միացումը ԻՆՏԵՐՆԵՏ-ին

- ⇨ Համաշխարհային էլեկտրոնային փոստ
- ⇨ Անսահմանափակ մուտք ԻՆՏԵՐՆԵՏ
- ⇨ Միացում հեռախոսով և հատկացված գծերով
- ⇨ Համաշխարհային ցանց WWW էջերի դիզայն և տեղադրում
- ⇨ Համակարգերի ինտեգրացում
- ⇨ Համակարգչային համալիրների նախագծում

NEW **Արբանյակային հեռուստաալիքների ընդունման անհատական համակարգեր**

Հեռ. +(374-2) 526326
http://www.arminco.com
E-Mail: support@arminco.com

ՍՓՅՈՒՌ

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ» ԲԱԶՄԱԼԵԶՈՒ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔԸ

«Եվրասիա» հիմնադրամի աջակցությամբ USAID-ի միջոցներով:

Ձեռնարկությունների մասին տեղեկությունները ներկայացված են անգլերեն և ռուսերեն լեզուներով, ապրանքների և ծառայությունների ցուցիչը անգլերեն, հայերեն, ռուսերեն, ֆրանսերեն, իսպաներեն և արաբերեն լեզուներով:

Հրատարակիչ «ՍՓՅՈՒՌ» ՍՊԸ:

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔԸ ԿԱՐԵԼԻ Է ՁԵՌՔ ԲԵՐԵԼ ԹԵՐԹԻ ԿՐՊԱԿՆԵՐԻՑ ԿԱՄ «ՍՓՅՈՒՌ» ՍՊԸ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿԻՑ:

Փավստոս Բուզանդի 1/3, 1-ին հարկ
☎ 58-13-51, 58-91-67

KUMTEL

Հզորություն	3x600 վտ = 1800 վտ
Լարում	220 վ ± 10 %
Քաշը	4250 գ
Չափերը	346 մմ x 290 մմ x 640 մմ

GALERI MUZAFFER ՖԻՐՄԱՅԻ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է

«ԿՈՒՄՏԵԼ» ֆիրմայի արտադրության էլեկտրական ջեռուցիչը ունի ջերմաստիճանի կարգավորման հնարավորություն 180°C-ի սահմաններում: Տաքացնող էլեմենտը պատրաստված է հատուկ նյութից:

Թուրքիա, Ռիզե, Կազզիմ Կարաբեքիր փողոց
Հեռ. (0464) 217 13 62
217 28 92
Ֆաքս (0464) 217 28 92

hotel asnur — **Տանկացողները կարող են օգտվել այս բավականին զեղչ գներով հյուրանոցից:**

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
Վարձով տրվում է ավտոտնակ Ֆիրդուսի փողոցի հարևանությամբ
Հեռ. 581841, 524011

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
Նորքի IV-րդ զ.-ի 2 սենյականոց բնակարանը փոխանակում եմ 3 սենյականոցի հետ կամ վաճառում:
ՀԵՌ.՝ 64-02-21

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 1-ին հարկում, Դեմիրճյան 17 շենք:
Հեռախոսներ՝ 58-18-41, 52-30-56

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
3 սենյականոց բնակարան, ավտոտնակով, Աբովյան փողոցում:
ՀԵՌԱԽՈՍՆԵՐ՝ 25-11-87, 58-18-41

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
4 սենյականոց բնակարան (ընդհ. մակ.՝ 95 քմ, բնակ. մակերեսը՝ 65 քմ) քարե շենքի 4-րդ հարկում, ունի վերնահարկ (45 քմ) Ընդհանուր մակ.՝ 140 քմ, Աջափնյակում (Հանրապետական հիվանդանոցի մոտ):
Հեռախոսներ 34-25-86 տուն, 58-18-41 աշխ. (ժ 13^00-18^00):

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՎԱՃԱՌՈՒՄ Է
ֆիննական A-4 ֆորմատի թուղթ (KYMLUX)
1 տուփը 500 հատ, 2.5 կգ (80 գ/քառ. մ):
Գինը 2400 դրամ, կանխիկ կամ փոխանցումով:
Հեռ. 23-71-76, 28-91-19

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԵՔԵՅԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ
Երիտասարդ թեքեյանականները դեկտեմբերի 10-ին, ժամը 14-ին հրավիրում են ձեզ ներկա գտնվելու Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տանը, երիտասարդ արվեստագետների համերգին: Ծրագրում՝ երգ, երաժշտություն, հումոր, ասմունք, ցուցահանդես: Մուտքն ազատ է:
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՄՄ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Whirlpool ամերիկյան ֆիրման իրացնում է յուղային ռադիատորներ՝

1. AKG-922 (7 սեկցիա) 101 դոլար
2. AKG-923 (9 սեկցիա) 108 դոլար
3. AKG-925 (13 սեկցիա) 139 դոլար

Յացեն Կոմիտաս 54, հեռ. 23-71-76, 23-00.
ՎՃԱՐՈՒՄԸ ՀԱՄԱՐԺԵՔ ԴՐԱՄՈՎ

«ԲԻԶՆԵՍ-ՏՈՒՐ»-ը
հրավիրում է
ԵՐԵՎԱՆ-ՍՏԱՄԲՈՒԼ-ԲՈՒԼՂԱՐԻԱ
Դիմել «Էրեբունի» հյուրանոց, 2-րդ մասնաշենք, 415 սենյակ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
Առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով և երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաև մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:
Զանգահարել՝
27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

FREE!
BIBLE STUDY COURSE
available in English or Russian. Study the Bible for yourself. Christ will soon return and begin His Kingdom here on earth; if we understand the true Gospel, we can look forward to eternal life in this Kingdom, and also have joy and peace now. Write:
Christadelphians, PO Box 1903 Vilnius 2012 LITHUANIA
or PO Box 544 London SE27 OUL England

Աստվածաշնչի
անվճար ուսումնական դասընթացներ
Ձեզ հնարավորություն է ընձեռվում ինքնուրույն ուսումնասիրել Աստվածաշունչը: Քրիստոսը վերադառնալու է շուտով և Իր Թագավորությունն է հիմնելու այստեղ՝ երկրի վրա: Երբ մենք ճիշտ հասկանանք Աստվածաշունչը, ապա կարող ենք հուսալ այդ Թագավորության մեջ հավիտենական կյանք ունենալու, իսկ այժմ երջանիկ ու խաղաղ ապրելու: Գրեք մեզ.
Христаделфиание, А/Я 1903 Вильнюс 2012 ЛИТВА
կամ Christadelphians, PO Box 544 London SE 27 OUL, ENGLAND

ԲՐԱԲԻՈՆ ՖԼՈՐԱ ՍԵՐՎԻՍԸ
ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ԾԱՂԻԿՆԵՐ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՆԵՐՈՎ.

մեխակ	80-160 դրամ
վարդ	300-900 դրամ
քրիզանթեմ	400-700 դրամ
իրիս կակաչ	300 դրամ
հերբերա	500-700 դրամ
խոլորձ (орхидея)	1 ծաղիկը 600 դրամ
Անթուրիում, շուշան, ստրելիցիա և այլ էկզոտիկ ծաղիկներ	1200-ից 2800 դրամ

Մեծածախ առևտրի համար զեղչ՝ 30 տոկոսով:

ՅՈՒՐԱՀԱՏՈՒԿ ԾԱՂԻԿՆԵՐ, ԲԱՐՁՐԱՐՎԵՍՏ ԿՈՄՊՈԶԻՑԻԱՆԵՐ, ՇՈՒՐՋՕՐՅԱ ԲԱՐՁՐԱԿԱՐԳ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄ
ԱՅՍ ԲՈԼՈՐԸ ՍՊԱՍՎՈՒՄ Է ՁԵԶ
«ԲՐԱԲԻՈՆ ԷԼԻՏԱ ՍԵՐՎԻՍՈՒՄ»:

AIAX

«ԱՅԱՔՍ»
ՖԻՐՄԱՆ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ՁԵԶ
կատարել անմոռանալի ճանապարհորդություն
ԻՏԱԼԻԱ
ամանորյա ճոխ ծրագրով:
Ուղևորության տևողությունը 8 օր, դեկտեմբերի 28-ից հունվարի 5-ը:
Այցելության քաղաքները՝

ՀՌՈՄ, ՌԻՄԻՆԻ, ՎԵՆԵՏԻԿ, ՖԼՈՐԵՆՑԻԱ, ՍԱՆ-ՄԱՐԻՆՈ

- Էքսկուրսիոն բազմազան և հետաքրքիր ծրագիր:
- Հարմարավետ հյուրանոցներ, սնունդը՝ օրը երկու անգամ:
- Փաստաթղթերի ընդունումը մինչև դեկտեմբերի 8-ը:
- Դիմեք մեզ և Ձեր երազանքը մենք կիրականացնենք:

ԵՐԵՎԱՆ, ՊՈՒՇԿԻՆԻ Փ. 43/ա ՀԵՌ. 538845, 531615

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ԱՆՎՃԱՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ 589167, 58135

«...» հրատարակչության տպարան. Երևան-23, ... 2 ... 65: ... 69149: ... 2239 ... 4000 ... 6. 12. 1996 Գինը 75 դրամ